

2. Goncharuk Y.A. Audut: navch. posib. [Audit: teach. guidances]. / Y.A. Goncharuk, V.S. Rudnytsky - 3 izd., Pererob i dop - K.: Znanie, 2007. - 443 p.
3. Ivahnenkov S.V. Informaciyni tehnologiy v organizacii buhgalter'scogo obliku : navch. posib. [Information technologies in accounting and auditing: a tutorial.] / S.V. Ivahnenkov / - K.: Znanie- Press, 2006. - 349 p.
4. Ivahnenkov S.V. Audutors'ke programne zabezpechennya dlya analyze danuh : pershuy ukrayn'skuy opyt. [Audit software for data analysis: the first Ukrainian experience]. / S.V. Ivahnenkov // Buhgalters'kuy oblik i audut. - 2006. - №10. - P. 38-44.
5. Ivahnenkov S.V. Compyuternuy audut: control'ny metoduku i tehnologiy. [Computer Audit. Control methods and technologies.] / S.V. Ivahnenkov / - K.: Znanie, 2007. - 286 p.
6. Ivahnenkov S.V. Avtomatuzaciya audutu v Ukrainy ta svity: pidhodu ta programne zabezpechennya [Automation audit in Ukraine and the world: approaches and software.] / S.V. Ivahnenkov // Auditor Ukrainu. - 2007. - №3. - p.21
7. Kryvokon A. Tendencyi rozvutku runku buhgalters'kuh poslug. [Trends in the market accounting services] / O. Kryvokon // Buhgalters'kuy oblik i audut. - 2008. - № 5.
8. Kulakovska L.P. Organizaciya ta metoduka audutu: navch. posib. [Organization and methodology of the audit: teach. guidances.] / L.P. Kulakovska, V. Picha / - K.: Caravel, 2004. - 568 p.
9. Kushnarev A. Problemu avtomatizacuiy audita. [Problems automation of audit]. / A/ Kushnarev // Audit segodnya -2007. - № 4. - P. 16-21.
10. Murakhovskiy V. Vidmova vid pervunnoiy documentaciy obliku yak chunnuk integrovanoiy povnistjy avtomatuzovanoiy sistemu obliku. [Denial of primary accounting documents as a factor integrated fully automated accounting system]. / V. Murakhovskiy // Buhgalters'kuy oblik i audut. - 2008. - № 10.
11. Podolsky V.I. Compyuternuy audut [Computer audit]. / V.I. Podolsky, / - M.: UNITY-DANA, 2004. - 128 p.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Беззубець Лідія Леонідівна, викладач кафедри обліку, аудиту та контролінгу Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди.

Буд. 2, кв. 67, с. Дівички - 1, Переяслав-Хмельницький район, Київська область, 08434, Україна
e-mail: soni.24@mail.ru

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Беззубець Лидия Леонидовна, преподаватель кафедры учета, аудита и контроллинга Переяслав-Хмельницький государственньй педагогический университет имени Григория Сковороды.

Д. 2, кв. 67, с. Девички - 1, Переяслав-Хмельницький район, Киевская область, 08434, Украина
e-mail: soni.24@mail.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Bezzubets Lydia Leonidivna, teacher of chair of the account, audit and controlling Pereyaslav-Khmelnysky state pedagogical university named by Hryhory Skovoroda,

B. 2, ap. 67, village Divichky 1, Pereyaslav-Khmelnysky area, Kiev region, 08434, Ukraine
e-mail: soni.24@mail.ru

УДК 334.723

МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСІВ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ З ДЕРЖАВНОЮ ЧАСТКОЮ В УКРАЇНІ

Горбатенко О.А.

Предметом дослідження є розробка нових рекомендацій, щодо вдосконалення управління фінансами досліджуваних товариств, а також методів вдосконалення фінансів акціонерних товариств з державною часткою в Україні.

Метою дослідження є проаналізувати діяльність акціонерних товариств, розробити рекомендації, щодо вдосконалення управління фінансами досліджуваних товариств, а також знайти нові методи вдосконалення фінансів акціонерних товариств з державною часткою в Україні.

Результати дослідження свідчать про те, що ступінь одержаних результатів полягає у розробці науково-обґрунтованих рекомендацій, методів та висновків, спрямованих на вдосконалення фінансової діяльності акціонерних товариств з державною часткою в Україні.

Галузь застосування результатів: організація та проведення наукових досліджень на акціонерних товариствах, спрямованих на вдосконалення фінансової діяльності акціонерних товариств з державною часткою в Україні.

Висновки: Основними методами вдосконалення організації фінансової діяльності акціонерних товариств з державною часткою в Україні, мають бути: здійснення оптимального фінансового планування, яке створить умови для розвитку й ефективного функціонування бізнесу; впровадження механізму комерціалізації, як системи заходів з реструктуризації комерційної діяльності, спрямованих на реформування господарської діяльності акціонерних товариств з державною часткою в Україні та досягнення ними стратегічних цілей розвитку; вдосконалення законів та правил, що чітко визначали б відповідальність органів державної влади, щодо приватизації підприємства, які б поповнювали Державний бюджет та сприяли розвитку економіки країни загалом. Обов'язкове здійснення належного державного фінансового контролю за використанням державної власності, оскільки фактично не ведеться контроль за діяльністю акціонерних товариств у статутному фонді яких є частка держави, а також за утворенням і використанням прибутку таких товариств. Величезні фінансові потоки і кошти залишаються безконтрольними.

Ключові слова: фінансові ресурси, стратегічний аналіз, акціонерне товариство, дивідендна політика, акції, облигації, фінанси акціонерних товариств, фінансовий менеджмент, контролінг, оборотний капітал.

МЕТОДЫ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ФИНАНСОВ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ С ГОСУДАРСТВЕННОЙ ЧАСТЬЮ В УКРАИНЕ

Горбатенко Е.А.

Предметом исследования является разработка новых рекомендаций по усовершенствованию управления финансами исследуемых обществ, а также методов усовершенствования финансов акционерных обществ с государственной частью в Украине.

Целью исследования является проанализировать деятельность акционерных обществ, разработать рекомендации по совершенствованию управления финансами исследуемых обществ, а также найти новые методы совершенствования финансов акционерных обществ с государственной частью в Украине.

Результаты исследования свидетельствуют о том, что степень полученных результатов заключается в разработке научно-обоснованных рекомендаций, методов и выводов, направленных на совершенствование финансовой деятельности акционерных обществ с государственной частью в Украине.

Область применения результатов: организация и проведение научных исследований на акционерных обществах, направленных на совершенствование финансовой деятельности акционерных обществ с государственной частью в Украине.

Выводы: Основными методами совершенствования организации финансовой деятельности акционерных обществ с государственной частью в Украине, должны быть: осуществление оптимального финансового планирования, которое создаст условия для развития и эффективного функционирования бизнеса; внедрение механизма коммерциализации, как системы мер по реструктуризации коммерческой деятельности, направленных на реформирование хозяйственной деятельности акционерных обществ с государственной частью в Украине и достижения ими стратегических целей развития; совершенствованию законов и правил, которые четко определяли бы ответственность органов государственной власти о приватизации предприятия, которые пополняли бы Государственный бюджет и способствовали развитию экономики страны в целом. Обязательное осуществление надлежащего государственного контроля за использованием государственной собственности, поскольку фактически не ведется контроль за деятельностью акционерных обществ в уставном фонде которых часть государства, а также за образованием и использованием прибыли таких обществ. Огромные финансовые потоки и средства остаются бесконтрольными.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, стратегический анализ, акционерное общество, дивидендная политика, акции, облигации, финансы акционерных обществ, финансовый менеджмент, контроллинг, оборотный капитал.

METHODS OF FINANCIAL IMPROVEMENT OF THE JOINT-STOCK COMPANIES WITH THE STATE SHARE IN UKRAINE

Horbatenko E.A.

The subject of the research is to develop new recommendations for improvement of the financial management of the companies, and also methods to financial improvement of the joint-stock companies with the state share in Ukraine.

The purpose of scientific problem is to analyse activities of the joint-stock companies, to develop recommendations for improvement of the financial management of the companies, and also to find new methods to financial improvement of the joint-stock companies with the state share in Ukraine.

Results of work. The results are to develop scientific and ground recommendations, methods and conclusions to financial improvement of the joint-stock companies with the state share in Ukraine.

Practical implications. Organization and holding of research studies at the joint-stock companies to financial improvement of the joint-stock companies with the state share in Ukraine.

Conclusions. The main methods of financial improvement of the joint-stock companies with the state share in Ukraine should be: realization of optimal financial planning which will create conditions for the development and effective functioning of the business; implementation mechanism of commercialization as a system of measures to restructure the trade business that directed to reform the economic activity of the joint-stock companies with the state share in Ukraine and achievement of strategic development by them; improvement of laws and rules, that would clearly define the responsibilities of government to privatize companies, which would increase the State Budget and facilitate to the development of Ukraine's economy in general. Properly to realization the state financial control to using of public property, because practically it does not control the activities of the joint-stock companies with the state share in Ukraine, and also the formation and use of profit such companies. The huge financial currents and funds remain uncontrolled.

Key words: financial resources, strategic analysis, a joint-stock company, dividend policy, shares, bonds, finances of the joint-stock companies, financial management, controlling, operating assets.

Постановка проблеми. Необхідною умовою прибуткової діяльності будь-якого товариства є правильна і раціональна організація його фінансів. Для того, щоб успішно функціонувати на ринку, кожне товариство повинно формувати, розподіляти і використовувати фонди грошових коштів, обґрунтовано залучати зовнішні джерела фінансування. Фінанси акціонерних товариств з державною часткою за своєю сутністю – це складна економічна категорія. Недостатній досвід корпоративного управління в Україні позначився на недосконалому здійсненні фінансової діяльності акціонерних товариств з державною часткою, що створює перешкоди і не забезпечує умов для одержання прибутку. Практика функціонування акціонерних товариств з державною часткою на Україні далека від досконалості, що обумовлюється цілою низкою причин: порівняно нетривалим періодом їхнього існування; нестачами законодавчої бази регулювання їхньої діяльності; не використанням у повному обсязі фінансових інструментів мобілізації засобів, що широко поширені у світовій практиці і т.п.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем вдосконалення фінансової діяльності акціонерних товариств з державною часткою в Україні займаються вітчизняні та закордонні науковці та спеціалісти-практики. Серед них слід виділити: Баюра Д.О., Жученко З.О., Пелешко А.В., Яремко І.Й., Квасницька Р.М., Литовченко О.Ю., Маргасова В.Г., Мойсеєнко Л.І., Ещенко П.С., Задой А.А., Лупенко Ю.О., Міщенко В.І., Ніколенко Ю.В., Петрунь Ю.Е., Румянцев С.В., Руженський М.М., Райковська І.Т., Савенко Н.В., Селіверстова Л.С., Сугеев І.В., Шаповалов В.О., Школьник І.В., Шегун А.В., Хасанова В.О. та інші. Але деякі аспекти, щодо методів вдосконалення фінансів акціонерних товариств з державною часткою в Україні досліджені недостатньо.

Постановка завдання. Метою статті є проаналізувати фінансову діяльність акціонерних товариств, розробити рекомендації щодо вдосконалення фінансування досліджуваних товариств, а також знайти методи вдосконалення фінансів акціонерних товариств з державною часткою в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінанси акціонерних товариств з державною часткою в Україні виконують свою роль за допомогою форм і методів створення й використання фінансових ресурсів поряд з іншими економічними категоріями і передовсім – з ціною. Ціна це грошовий вираз вартості будь-якого товару, тобто ціни, як і фінанси, здійснюють розподіл валового внутрішнього продукту досліджуваних товариств. У теорії й практиці цінові та фінансові методи часто розглядаються як рівнозначні, щодо регулювання економічних процесів. Є підстави стверджувати, що ці методи доповнюють один одного і їхнє використання залежить від конкретної економічної ситуації. Фінанси акціонерних товариств з державною часткою в Україні – це економічні відносини, що зв'язані з рухом грошових потоків, формуванням, розподілом і використанням доходів і грошових фондів суб'єктів господарювання в процесі відтворення. Проте останнім часом більшість економістів вважають, що фінанси таких товариств – це різноманітні фонди фінансових ресурсів, які створюються і використовуються

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ

здля здійснення виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг у різних галузях, а також для фінансування інших видів діяльності підприємств [1].

Основними показниками, що характеризують роботу акціонерних товариств з державною часткою в Україні, є валове виробництво, виручка, собівартість, прибуток від реалізації, чистий прибуток, податкові платежі та ін. Тому проаналізуємо результати діяльності українських акціонерних товариств з державною часткою в 2011–2013 рр., розглянемо таблицю 1 [8].

Таблиця 1. Основні показники соціально-економічного розвитку акціонерних товариств з державною часткою в Україні за 2011 – 2013 роки

Показники	2011	2012	2013	Приріст в 2012	Приріст в 2013
ВВП, млрд. грн.	36565	49992	63679	27,4%	74,2%
Зокрема валова додана вартість промисловості, млрд. грн.	9533	14007	17429	24,4%	82,8%
Основні засоби (за первинною вартістю на кінець року), млрд. грн.	192456	235329	243395	3,4%	26,5%
Зокрема промисловості	67047	82484	83553	1,3%	24,6%
Продукція промисловості, млрд. грн.	33387	48530	62545	28,9%	87,3%
Виробництво споживчих товарів, млрд. грн.	10329	13651	16155	18,3%	56,4%
Непродовольчі товари	4962	6363	7060	11,0%	42,3%
Продовольчі товари	4829	6509	8198	25,9%	69,8%
Алкогольні напої	538	779	897	15,1%	66,7%
Продукція сільського господарства, млрд. грн.	7814	10545	12826	21,6%	64,1%
Середньорічна чисельність зайнятих в економіці, тис. чоловік	4339,3	4136,3	4349,8	5,2%	0,2%
Зокрема у промисловості	1158,5	1157,7	1163	0,5%	0,4%
Інвестиції в основний капітал, млрд. грн.	7131	10783	15096	40,0%	111,7%
Роздрібний товарообіг, млрд. грн.	15170	19452	25230	29,7%	66,3%

Як видно з таблиці 1 в 2012 році збільшення ВВП відбулося на 37% (без урахування індексу цін), в 2013 році збільшення на 27%. Отже можна зробити висновок, що спостерігається тенденція до збільшення виробництва. Як раніше було відмічено в державній власності знаходиться 27,4% підприємств з фондоозброєністю в 3 рази вище, ніж у підприємств інших видів власності, тому можна припустити що ріст виробництва надалі буде перспективніший у підприємствах інших форм власності за рахунок залучення капіталу і збільшення фондоозброєності. Цей факт підтверджує те, що спостерігається зростання інвестицій.

Крім того за даними таблиці можна сказати, що в 2012 році зростання виробництва перевищило ріст роздрібного товарообігу, але в 2013 році ситуація дещо стабілізувалася, в результаті за два роки виробництво виросло на 74% (без урахування індексу цін), а роздрібний товарообіг – на 66%. Отже необхідно було б провести політику по стимулюванню продажів – збільшення запасів приведе до зменшення віддачі від капіталу.

Далі необхідно проаналізувати показники прибутковості і рентабельності, які розглянемо у таблиці 2. Як видно з таблиці зростання прибутку досить неоднозначне: по деяких галузях спостерігається приріст за два роки (2012–2013) у декілька разів (хімічна і нафтохімічна промисловість), при цьому слід враховувати чинник інфляції, а по деяких скоротився, також без урахування індексу цін. Така ситуація пояснюється тим, що держава підтримує деякі (найбільш вигідні) галузі за допомогою субсидій, але це може привести до того, що через деякий час підприємства можуть втратити свою конкурентоспроможність на зовнішньому ринку. І якщо враховувати той факт, що підприємства паливної, хімічної і нафтохімічної промисловості і машинобудування це підприємства орієнтовані на експорт, то слід задуматися про правильність такої стратегії [8].

Таблиця 2. Прибуток від реалізації акціонерних товариств з державною часткою в Україні: товарів, продукції, робіт, послуг з галузей промисловості (у фактично діючих цінах мільярдів гривень) за 2011 – 2013 роки

Показники	2011	2012	2013	Приріст в 2012	Приріст в 2013
Вся промисловість	2834,5	5167,6	6533,5	26%	130%
Електроенергетика	241,7	449,8	456,0	1%	89%
Паливна промисловість	805,8	1469,4	1950,9	33%	142%
Паливна промисловість	805,8	1469,4	1950,9	33%	142%
Чорна металургія	218,6	502,7	373,0	26%	71%
Хімічна і нафтохімічна промисловість	423,5	886,8	1357,8	53%	221%
Машинобудування і металообробка	551,6	960,9	1204,3	25%	118%
Лісова деревообробка і целюлозно-паперова промисловість	128,4	189,6	173,4	9%	35%
Промисловість будівельних матеріалів	80,4	126,8	149,1	18%	85%
Легка промисловість	60,3	96,1	80,0	17%	33%
Текстильна	11,9	32,6	11,6	64%	3%
Швейна	21,7	31,3	39,8	27%	83%
шкіряна, хутряна і взуттєва	27,4	32,8	30,2	8%	10%
Харчова промисловість	250,2	369,8	621,0	68%	148%
Харчово-смакова	189,4	311,1	352,8	13%	86%
М'ясна і молочна	35,2	22,8	223,9	882%	536%
Рибна	25,7	36,0	44,3	23%	72%

Основну частину в прибутку акціонерних товариств з державною часткою в Україні складає паливна, хімічна і нафтохімічна промисловість, а також машинобудування, які разом приносять 69% прибутку для всієї промисловості. Отже, у разі втрати конкурентоспроможності цими підприємствами, держава може прийти до дуже глибокої кризи, з якої вибратися буде досить складно [5].

За даними можна сказати, що середня рентабельність товариств на рівні 15%, при цьому сформована вона за рахунок паливної, хімічної і нафтохімічної промисловості і чорної металургії. Крім того, слід зазначити, що рентабельність чорної металургії має тенденцію до зниження, отже, можливе зниження загальної рентабельності в промисловості.

Зіставивши табл. 1 і табл. 2 можна відзначити, що товариства енергетики при рентабельності нижче середнього рівня приносять 30% всьому прибутку, це говорить про те, що необхідно привертати інвестиції для зниження собівартості продукції (слід розмежувати субсидії і інвестиції).

Легка промисловість має найнижчу рентабельність, окрім того спостерігається схильність до зниження, тому слід визначити чинники, які впливають на собівартість продукції і розробити програму поліпшення ефективності виробництва [3].

Як найкраща ситуація спостерігається у товариств хімічної і нафтохімічної промисловості: рентабельність росте високими темпами, тому слід спробувати зберегти таку тенденцію. До показників, що характеризує фінансову ситуацію акціонерних товариств з державною часткою в Україні відносяться також число збиткових підприємств. З економічної точки зору збитковість є неспроможністю продовження суб'єктом своєї підприємницької діяльності внаслідок її економічної нерентабельності, безприбутковості [2].

Збитковість акціонерних товариств з державною часткою безпосередньо пов'язана з погіршенням їх фінансового стану і отриманням збитків. За даними Державного комітету статистики, в 2007–2013 роках збитки підприємств України суттєво зросли.

З рис.1. бачимо, що найменше збиткових підприємств було зареєстровано у 2007 році і вони становили 32,5%. А далі з кожним роком їхня кількість постійно зростає. Лише в 2011 році спостерігається тенденція до зменшення, що свідчить про позитивні зрушення. Найбільша питома вага збиткових підприємств у 2011 році зареєстрована в таких галузях як: надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту – 41,9%; операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям – 40,8%; фінансова діяльність – 40,1%; діяльність готелів та ресторанів – 39,7%; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 38,1%.

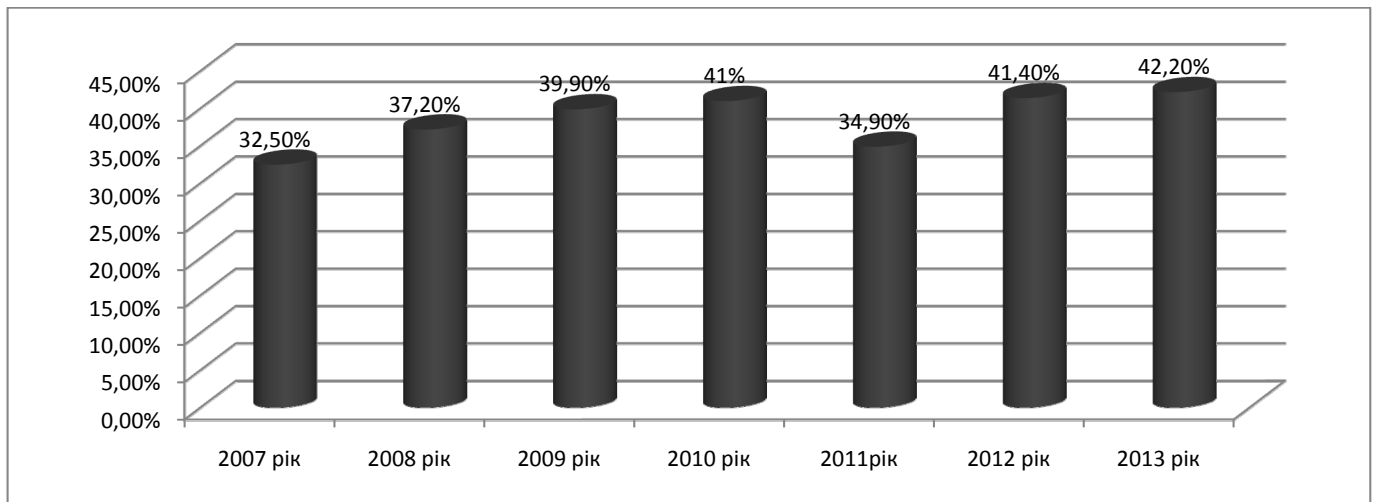

Рисунок 1. Частка акціонерних товариств з державною часткою, що отримали збиток в загальній кількості товариств України

Відповідно найменша питома вага збиткових товариств зареєстрована в таких галузях як: сільське господарство, мисливство, лісове господарство – 16,6%; освіта – 31,3%; торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – 33,3% [8].

Як видно з рис.1. позитивна тенденція спаду числа збиткових товариств виявилася нетривалою. Їхня кількість вже в наступних роках перевищила усі попередні показники. У 2013 році збиткові товариства досягли піку своєї чисельності протягом розглянутих нами років – порівняно з показниками 2012 року збільшилися з 41,4% до 42,2%.

При цьому прибуток промислових акціонерних товариств з державною часткою в 2013 році склав 40,6 млрд. грн., а збиток – 30 млрд. грн. [4].

Найбільш прибутковими за підсумками цього року були товариства добувної промисловості, фінансовий результат яких до оподаткування склав 9,8 млрд. грн., підприємства з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 3,2 млрд. і підприємства з виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів – 2 млрд. [6].

У той же час акціонерних товариств з державною часткою переробної промисловості отримали збиток до оподаткування у розмірі 3,34 млрд. грн.

Зокрема, металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування, скоротилося на 6,2 млрд. грн., виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – на 3,7 млрд. грн., виробництво продуктів нафтоперероблення скоротилося – на 1 млрд. грн. і виробництво гумових та пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – на 100,2 млн. грн. [7].

Чисельність акціонерних товариств з державною часткою, що отримали збиток від господарської діяльності, відрізняється не тільки за видами економічної діяльності а й за регіонами країни. Найбільш збитковими регіонами України є Волинська обл., Рівненська обл., Житомирська обл. та Чернівецька обл. Відповідно найменш збитковими є підприємства Вінницької, Донецької, Закарпатської та Івано-Франківської областей [2].

Згідно інформації, яка надходить до Державного департаменту з питань банкрутства, станом на кінець 2013 року загальна кількість товариств, які перебували у процедурах банкрутства, становить 17178, що на 2536 більше, ніж у попередньому році. Загалом протягом 2007–2013 років кількість підприємств, що збанкрутували, зросла на 4878 одиниць [8].

Отже, підприємства енергетики при рентабельності нижче середнього рівня приносять 30% всьому прибутку, це говорить про те, що необхідно привертати інвестиції для зниження собівартості продукції (слід розмежувати субсидії і інвестиції).

Легка промисловість має найнижчу рентабельність, окрім того спостерігається схильність до зниження, тому слід визначити чинники, які впливають на собівартість продукції і розробити програму поліпшення ефективності виробництва.

Як найкраща ситуація спостерігається у підприємств хімічної і нафтохімічної промисловості: рентабельність росте високими темпами, тому слід спробувати зберегти таку тенденцію.

Акціонерне товариство з державною часткою виконує багато важливих функцій у ринковій економіці. Виступаючи альтернативою приватному, воно здійснює такі функції, які або не можуть бути забезпечені приватною ініціативою, або задовольняються нею на умовах вищих суспільних витрат.

Найчастіше серед цілей акціонерного товариства з державною часткою в Україні називають забезпечення населення суспільними товарами (благами). На відміну від індивідуальних товарів, виробництво яких у своїй основі є прерогативою приватного бізнесу, суспільні товари знаходяться у сфері громадських інтересів. Ці товари характеризуються двома ознаками:

- 1) неконкурентність, що означає загальнодоступність блага, можливість його безоплатного споживання;
- 2) невинятковість, означає, що ніхто не може бути дискримінований під час його споживання.

Одна із функцій акціонерного товариства з державною часткою в Україні полягає у тому, що воно виступає ініціатором (провайдером) щодо приватного сектору. Воно започатковує процеси, спрямовані на реконструкцію та розвиток економічного потенціалу суспільства, зростання сукупного капіталу. Саме державні виробничі об'єкти можна трактувати і як своєрідну матеріальну базу, і як інструмент для здійснення урядової економічної політики. Ще однією із функцій акціонерного товариства з державною часткою є реалізація соціальних цілей. На сучасну державу покладається обов'язок вирішення соціальних проблем, розвиток соціальної інфраструктури. Досягнення соціальної рівноваги у суспільстві є важливим чинником акціонерних товариств з державною часткою в Україні.

Аналіз результатів ринкових перетворень в Україні показує, що ефективному використанню державної власності через інститути державного підприємництва перешкоджають багато проблем:

- відсутні науково-обґрунтовані критерії оптимізації обсягу і структури державного сектору економіки;
- потреба в удосконаленні механізму державного регулювання і контролю на підприємствах з державною формою власності;
- відсутня стратегія розвитку підприємств державного сектору економіки;
- низький професійний рівень менеджменту підприємницької діяльності.

Чинниками, що сприяють поширенню державного підприємництва, є: дезорганізація, нестійкість або порушення функціонування ризиків, слабкість національного приватного капіталу, воєнно-стратегічні і політичні мотиви.

Акціонерні товариства з державною часткою в Україні мають свою специфіку функціонування, а саме [9]:

- акціонерні товариства з державною часткою створюються і діють у тих сферах, де приватні підприємства є неефективними;
- акціонерні товариства з державною часткою потребують державної підтримки;
- на акціонерні товариства з державною часткою покладені функції, які не спроможні здійснити підприємства інших форм власності, – стратегічна, оздоровча та природоохоронна.

Фінансова діяльність акціонерних товариств з державною часткою стикається з багатьма проблемами, як і фінансова діяльність всього реального сектору економіки. Зокрема нерационально залишається структура акціонерних товариств з державною часткою, що є наслідком помилок, допущених під час здійснення приватизації економіки. Значною мірою гальмують розвиток підприємств і фінансові проблеми, такі як забезпеченість власним оборотним капіталом, обґрунтованість фінансового планування, неефективність фінансового контролю тощо.

В теперішній час, не дивлячись на велику кількість інформації по фінансовому плануванню і збільшення кількості кваліфікованих спеціалістів, система планування діяльності на акціонерних товариствах з державною часткою не позбавлена ряду серйозних недоліків. Так, форми більшості облікових і звітних документів (податкових декларацій, фінансової звітності) не пристосовані для фінансового аналізу, тому вихідну інформацію частіше приходиться збирати із інших джерел. Нерідко при плануванні переважає витратний метод ціноутворення без врахування попиту на продукцію. Це призводить до того, що не проводиться аналіз беззбитковості продажів. Також часто загальноекономічне планування просто не доводиться до фінансового, тому не дає можливості визначити потребу у фінансуванні діяльності підприємства [4].

Крім того діють фактори, що обмежують використання фінансового планування на акціонерних товариствах з державною часткою, а саме:

- 1) високий ступінь невизначеності на українському ринку, пов'язаний з триваючими глобальними змінами у всіх сферах громадського життя;
- 2) відсутність ефективної нормативно – правової бази в сфері внутрішньофірмового фінансового планування;
- 3) обмеженість фінансових можливостей для здійснення фінансових розробок в галузі планування на підприємствах.

Однак, неможливість застосування фінансового планування на акціонерних товариствах з державною часткою зумовлюється не лише перерахованими факторами, а й звичайним небажанням керівників цих товариств вдаватися до його методів та прийомів. Вирішення наведених проблем створить умови для розвитку й ефективного функціонування бізнесу, а також сприятиме перетворенню підприємств державного сектора економіки в одну з рушійних сил на шляху до ринку.

Достовірності виконання фінансових планів сприятиме відповідний алгоритм моніторингу процесів фінансового планування на акціонерних товариствах з державною часткою.

Основними показниками моніторингу мають бути:

- фактичні показники, що характеризують поточний фінансовий стан окремих підприємств та груп підприємств державного сектору економіки;
- планові показники окремих підприємств;
- узагальнені показники за галузями державного сектору економіки та за окремими критеріями відбору;
- показники щодо виконання фінансових планів окремих підприємств і узагальнені за підприємствами окремих галузей у розрізі відповідних органів виконавчої влади та в цілому за державним сектором економіки за поточний рік і в динаміці;
- показники, що характеризують виконання умов контрактів із керівниками підприємств.

Врахування результатів моніторингу сприятиме поліпшенню фінансового управління підприємствами. Відновлення фінансового планування на новій основі зумовлює необхідність для акціонерних товариств з державною часткою нормування власних обігових коштів.

Чим вища частка власного оборотного капіталу в складі оборотних активів, тим стійкіший фінансовий стан підприємства. Доцільно, щоб цей капітал покривав не менш як 50% потреби підприємства, а ще 50% відшкодовувалися за рахунок кредиторської заборгованості й короткострокових позичок банків. Нормування власного оборотного капіталу потребує розробки політики його формування і фінансування.

Послідовність дій щодо формування політики фінансування оборотних активів полягає у:

- 1) вивченні джерел формування оборотних активів у попередньому періоді;
- 2) прийнятті політики формування оборотних активів на підприємствах на майбутній період із позиції прибутковості й ризику фінансово-господарської діяльності.
- 3) оптимізації обсягу і структури джерел формування оборотних активів, тобто встановлення прийнятної для підприємства співвідношення між власним оборотним капіталом, короткостроковими кредитами і позиками, кредиторською заборгованістю, іншими короткостроковими зобов'язаннями.

До процедури планування входять розрахунки прогнозних обсягів запасів, дебіторської заборгованості, коштів, інших оборотних активів, а також джерел їхнього фінансування разом із власними, позиковими і залученими.

Основою для виявлення недоліків і проблем акціонерних товариств з державною часткою є постійне проведення фінансового аналізу. Вимогам забезпечення фінансового аналізу має відповідати інформаційна база – фінансова звітність товариств. Для кардинального поліпшення ситуації необхідно розробити політику збалансованого розвитку як щодо підприємств, котрі діють у кризових умовах як підприємницькі структури, так і виробництв, які реалізують суспільні інтереси.

В умовах реформування державного сектора економіки України з метою адаптації його до ринкових вимог, підвищення ефективності функціонування промислових підприємств залежить від збільшення значення комерційної діяльності і може бути досягнуто через впровадження механізму комерціалізації. В сучасних умовах комерціалізація – це система заходів з реструктуризації комерційної діяльності, спрямованих на реформування господарської діяльності акціонерних товариств з державною часткою та досягнення ними стратегічних цілей розвитку шляхом здійснення необхідних структурних перетворень, адаптованих до зміни факторів зовнішнього середовища функціонування з метою отримання максимального прибутку, переважно швидкої обвальної приватизації, особливо якщо вдається ефективно впровадити діючий кредитний механізм переливу ресурсів.

Однак, комерціалізацію акціонерних товариств з державною часткою не слід розглядати як разовий процес здійснення найбільш суттєвих реформаторських дій по оздоровленню підприємств. Вона повинна стати постійною функцією, за допомогою якої товариства забезпечують собі своєчасну адаптацію до кон'юнктури і вимог ринку, залишаються конкурентоспроможними і прибутковими, а також виконувати місію наповнення державного бюджету [10].

Негативним фактором, що впливає на фінансову діяльність акціонерних товариств з державною часткою є відсутність належного державного фінансового контролю за використанням державної власності. Є повністю державні й казенні підприємства, а також підприємства, у статутному фонді яких є частка держави. Однак, з боку їхнього власника – держави керівництво і контроль за діяльністю таких підприємств, утворенням прибутку та його використанням фактично не здійснюється. Величезні фінансові потоки і кошти зовсім не контролюються. До 2002 року фінансові плани цих підприємств навіть не вимагались, і не затверджувались Міністерством фінансів [5].

Акціонерні товариства з державною часткою не підлягають і аудиту Рахункової палати, за винятком бюджетних коштів, ними отриманих. Фінансовий аудит, наприклад, державних акціонерних компаній здійснює не ГоловКРУ, а приватні аудиторські фірми. Але звіти про цей аудит, як і фінансові звіти акціонерних державних підприємств, що пройшли аудит, не подаються ні Міністерству фінансів, ні уряду, ні Верховній Раді України. Така ситуація призводить до негативних наслідків. Сьогодні в Україні урядовий контроль за державним майном формально урядом начебто здійснюється, водночас зовнішнього, незалежного від уряду контролю та державного аудиту використання цього майна взагалі немає. Основи державного фінансового контролю в напрямі контролю власності могли б бути аналогічними основам державного контролю у сфері фінансів.

В даний момент, значний вплив на фінансову діяльність акціонерних товариств з державною часткою справляють наслідки світової фінансової кризи. Тому, з метою мінімізації її наслідків затверджено План заходів Фонду державного майна України щодо запобігання можливому негативному впливу наслідків світової фінансової кризи на діяльність акціонерних державних підприємств та господарських товариств, в статутному капіталі яких є державний пакет акцій (частка), які відносяться до сфери управління ФДМУ, яким передбачено завдання відповідальним Департаментам та регіональним відділенням [6]:

1) щодо організації невідкладного проведення засідань наглядових рад, на яких розглянути наступні питання стосовно:

- аналізу впливу світової фінансової кризи на фінансово-господарську діяльність акціонерних товариств з державною часткою;
- своєчасності та повноти сплати заробітної плати працівникам підприємств, внесків до пенсійного фонду, інших фондів соціального страхування, податків, зборів (обов'язкових платежів) до державного та місцевих бюджетів;
- проблем взаємодії з банківськими установами, постачальниками, споживачами;
- можливих наслідків в зайнятості працівників; пропозицій правління щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на фінансово – господарську діяльність підприємств;

2) затвердити план заходів господарських товариств, щодо недопущення (мінімізації) негативних наслідків світової фінансової кризи на акціонерних товариств з державною часткою;

3) запровадити здійснення моніторингу погашення заборгованості із заробітної плати, зі сплати внесків до Пенсійного фонду;

4) з метою запобігання скорочення робочих місць проводити аналіз ситуації щодо виконання колективних договорів в підпорядкованих акціонерних товариств з державною часткою в Україні.

Отже, для рівномірного соціально-економічного розвитку держави потрібно розвивати економічний потенціал усіх регіонів. Основною метою економічного розвитку держави є власне підвищення добробуту і якості життя мешканців усіх регіонів, яке є можливим наслідок як розвитку окремих галузей, його підприємств, так і рівномірного територіального розвитку, значного рівня зайнятості населення, шляхом покращання економічного розвитку вітчизняних акціонерних товариств з державною часткою.

Важливу роль для акціонерних товариств з державною часткою відіграють процеси їх реструктуризації. Реструктуризація підприємства є елементом його соціально-економічного розвитку і націлена на ефективне функціонування підприємства в умовах ринкової економіки.

Як внутрішня, так і зовнішня реструктуризації включають заходи з реорганізації акціонерних товариств з державною часткою, які можуть змінювати власників статутного капіталу та їх правовий статус. Реструктуризація підприємства формує механізми стимулювання персоналу на підвищення фінансово-господарської діяльності, на конкурентоспроможність підприємства на ринку, на підвищення економічного потенціалу та забезпечення підняття соціальних стандартів працюючих і покращання їх добробуту.

Висновки з проведеного дослідження. Визначено, що останнім часом фінансами акціонерних товариств з державною часткою в Україні прийнято вважати різноманітні фонди фінансових ресурсів, які створюються і використовуються задля здійснення виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг у різних галузях, а також для фінансування інших видів діяльності підприємств.

Виділено основні джерела формування майна акціонерних державних підприємств. Ними є грошові та матеріальні внески засновників, доходи від реалізації продукції, доходи від цінних паперів, капітальні вкладення і дотації з бюджетів, кредити банків та інших кредиторів, безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій і громадян, а також інші джерела, незаборонені законом.

Визначено, що призначення фінансів – забезпечити необхідні умови для здійснення процесу створення, розподілу й використання валового внутрішнього продукту в державі, що досягається шляхом створення й використання різноманітних фондів фінансових ресурсів на всіх етапах діяльності держави, підприємств і кожного громадянина.

Зауважено, що пошук кращої можливості використання фондів фінансових ресурсів на всіх рівнях для підвищення ефективності виробництва шляхом фінансового забезпечення потреб розвитку економіки, стабілізації фінансового становища в державі являється одним з основних завдань фінансової політики владних структур.

Проаналізовано результати діяльності українських акціонерних товариств з державною часткою в 2011–2013 рр., які свідчать про наступне:

1) необхідність проведення політики по стимулюванні продажів у зв'язку з тим, що в останні роки зростання виробництва перевищувало ріст роздрібного товарообігу;

2) зростання прибутку досить неоднозначне: по деяких галузях спостерігається приріст у декілька разів, а по деяких скорочення, що пояснюється тим, що держава підтримує деякі (найбільш вигідні) галузі за допомогою субсидій, але це може привести до того, що через деякий час акціонерні товариства з державною часткою можуть втратити свою конкурентоспроможність на зовнішньому ринку;

3) середня рентабельність акціонерних товариств з державною часткою на рівні 15%, при цьому сформована вона за рахунок паливної, хімічної і нафтохімічної промисловості і чорної металургії. Крім того, слід зазначити, що рентабельність чорної металургії має тенденцію до зниження, тому можливе зниження загальної рентабельності в промисловості.

Вибудовано послідовність дій, щодо формування політики фінансування оборотних активів, яка полягає у:

- вивченні джерел формування оборотних активів у попередньому періоді;
- оптимізації обсягу і структури джерел формування оборотних активів, тобто встановлення прийнятної для підприємства співвідношення між власним оборотним капіталом, короткостроковими кредитами і позиками, кредиторською заборгованістю, іншими короткостроковими зобов'язаннями.

Таким чином, основними методами вдосконалення фінансів акціонерних товариств з державною часткою в Україні, мають бути:

1. Здійснення оптимального фінансового планування, яке створить умови для розвитку й ефективного функціонування бізнесу, а також сприятиме перетворенню підприємств державного сектора економіки в одну з рушійних сил на шляху до ринку.

2. Необхідність нормування для акціонерних товариств з державною часткою в Україні власних обігових коштів.

3. Впровадження механізму комерціалізації, як системи заходів з реструктуризації комерційної діяльності, спрямованих на реформування господарської діяльності акціонерних товариств з державною часткою та досягнення ними стратегічних цілей розвитку.

4. Вдосконалення законів та правил, що чітко визначали б відповідальність органів державної влади, щодо акціонерних товариств з державною часткою в Україні, які б поповнювали Державний бюджет та сприяли розвитку ринкової економіки країни загалом.

5. Здійснення належного державного фінансового контролю за використанням державної власності, оскільки фактично не ведеться контроль за діяльністю акціонерних товариств у статутному фонді яких є частка держави, а також за утворенням і використанням прибутку таких підприємств. Величезні фінансові потоки і кошти залишаються безконтрольними.

Список використаних джерел

1. Баюра Д.О. Аналіз впливу якості корпоративного управління на вартість компанії Д.О.Баюра, Д.Д. Ситенко // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Львів:РВВ НЛТУ України. – 2012. – № 22.4. – С. 314-319.
2. Жученко З.О. Акціонерні товариства: проблеми управління та розвитку /З.О. Жученко // Актуальні проблеми економіки: наук. економ. журнал. – 2010. – № 8. – С.103-109.
3. Литовченко О. Ю. Оптимізація структури капіталу як складова стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства. // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2010. – № 29. – с.25-30.
4. Маргасова В.Г. Фінансові ризики функціонування системи менеджменту акціонерних товариств / В.Г. Маргасова, А.В. Роговий // Актуальні проблеми економіки : наук. економ.журнал. – 2010. – № 1 (103). – С. 136-142.
5. Румянцев С.В. Фондовий ринок України у 2011 році / С.В. Румянцев // Цінні папери України. – 2012. – № 4 (701). – С. 126-132.
6. Савенко Н.В. Особливості формування і сучасний стан акціонерного сектору в Україні / Н.В. Савенко // Всеукраїнський науковий-виробничий журнал / Інноваційна економіка. – К.: Либідь, 2011. – 25 с.
7. Селіверстова Л.С. Організаційно-правові форми підприємств в системі корпоративного управління / Л.С. Селіверстова // Фондовий ринок. – 2010. – № 14. – С. 12-15.
8. Фонд державного майна України. Звіт про результати управління корпоративними правами держави в господарських товариствах, національних акціонерних та державних холдингових компаніях 2008-2013 р.р.
9. Школьник І.О. Капіталізація фондового ринку України в контексті світових тенденцій / І.О. Школьник // Фінанси України: журнал. – 2011. – № 4. – С. 65-68.
10. Яремко І. Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій: Монографія / І. Й. Яремко. – Львів: Каменяр, 2009. – 176 с.

References

1. Baiura D.O. Analiz vplyvu yakosti korporatyvnoho upravlinnia na vartist kompanii D.O. Baiura, D.D. Sytenko [The analysis of influence of quality of corporative management on the cost of the company D.O. Baiura, D.D. Sytenko]. Naukovyi visnyk NLTU Ukraine [Scientific bulletin of National Lviv Technical University of Ukraine]: collected of scientific and technical works. Lviv: RVV NLTU of Ukraine, no. 22.4. (2012). 314-319.
2. Zhuchenko Z.O. Aktsionerni tovarystva: problemy upravlinnia ta rozvytku [The joint stock companies: problems of management and development]. Aktualni problemy ekonomiky [Actual problems of economy]: scientific and economic periodical review. no. 8. (2010). 103-109.
3. Lytovchenko O.Yu. Optymizatsiia struktury kapitalu yak skladova stratehii zabezpechennia finansovoi bezpeky pidpriemstva [Optimization of the capital structure as component of strategy of providing of financial safety of an enterprise]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti [Bulletin of economy of transport and industry]. no. 29. (2010). 25-30.
4. Marhasova V.H. Finansovi ryzyky funktsionuvannia systemy menedzhmentu aktsionerlykh tovarystv [The Financial risks of functioning of management system of joint stock companies]. Aktualni problemy ekonomiky: naukovyi ekonomichniy zhurnal [Actual problem of economy]: scientific economic periodical review. no. 1 (103). (2010). 136-142.
5. Rumiantsev S.V. Fondoviy rynek Ukraine v 2011 [The share market of Ukraine in 2011]. Tsinni papery Ukraine [securities of Ukraine]. 4 (701). (2012). 126-132.
6. Savenko N.V. Osoblyvosti formuvannia i suchasnyi stan aktsionernoho sektoru v Ukraine [The peculiarities of the formation and modern situation of a joint-stock sector in Ukraine]. Vseukraiinskyi naukovyi-vyrobnychy zhurnal: Innovatsiina ekonomika [All-Ukrainian scientific-industrial periodical review: Innovative economy]. Kyiv: «Lybid», 2011. 25 p.
7. Seliverstova L.S. Orhanizatsiino-pravovi formy pidpriemstv v systemi korporatyvnoho upravlinnia [The forms of incorporation of enterprises in the system of corporative management]. Fondoviy rynek [The fund market]. 14. (2010). 12-15.
8. Fond derzhavnoho maina Ukraine. Zvit pro rezultaty upravlinnia korporatyvnymy pravamy derzhavy v hospodarskykh tovarystvakh, natsionalnykh aktsionerlykh ta derzhavnykh kholdynhovykh kompaniiakh 2008-2012 [The State Property Fund of Ukraine. A report on the results of management of the state corporate rights in economic companies, national joint-stock and state holdings companies of 2008-2012].

9. Shkolnyk I.O. Kapitalizatsiia fondovoho rynku Ukraine v konteksti svitovykh tendentsii [The capitalization of the fund market of Ukraine in the context of world tendencies]. *Finansy Ukraine: zhurnal [Finances of Ukraine: periodical review]*. 4. (2011). 65-68.

10. Yaremko I.I. *Upravlinnia kapitalom pidpriemstva [The management by the capital of enterprise]: economic and financial tools: monograph*. Lviv: Kameniar, 2009. 176 p.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Горбатенко Олена Анатоліївна, старший викладач кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» вул. Богдана Хмельницького, 76 кв.83 м. Переяслав-Хмельницький, 08400, Україна

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Горбатенко Елена Анатольевна, старший преподаватель кафедры экономики предприятия ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды» вул. Богдана Хмельницкого, 76 кв.83 м.Переяслав-Хмельницкий, 08400, Украина

DATA ABOUT THE AUTHOR

Gorbatenko Olena Anatoliivna, senior teacher SHEE «Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University» 76 Bohdan Khmelnytskyi street, 83 fl., Pereiaslav-Khmelnitskyi, Kyiv region, 08400, Ukraine

УДК 331.108.45

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

**Зленко А.М.,
Мірошніченко Д.А.**

У статті розкривається роль та обґрунтовується необхідність професійного розвитку і навчання персоналу, а також здійснюється аналіз основних напрямів і форм професійного навчання і підвищення кваліфікації персоналу.

Предметом дослідження є професійне навчання персоналу.

Мета написання статті полягає у розкритті основних напрямів, форм та методів професійного розвитку персоналу, організації навчання персоналу.

Результати роботи можуть знайти практичне застосування на будь-якому підприємстві, організації чи установі де керівництво дбає про професійну підготовку персоналу враховуючи як інтереси підприємства у швидкому заповненні вакантних місць, економію витрат, пов'язаних з підготовкою працівників, так і інтереси працівників – одержати повноцінну професійну підготовку.

В наш час працівник повинен володіти такими якостями, як стратегічне мислення, підприємливість, широка ерудиція, висока культура. Сьогодні постає вимога безперервного розвитку персоналу, тобто проведення заходів, що сприяють повному розкриттю особистого потенціалу працівників. Такі заходи можуть бути індивідуальними чи груповими, проводиться на робочому місці чи спеціалізовано, бути орієнтованими на розвиток загальних чи специфічних навичок і вмінь.

Система розвитку персоналу на підприємстві має бути гнучкою, здатною змінювати зміст, методи та організаційні форми згідно з потребами виробництва і ситуацією, яка складається на ринку праці. У зв'язку з цим управління персоналом повинно сконцентрувати свої зусилля на вирішення таких проблем: розробка стратегії з питань формування кваліфікованого персоналу; визначення потреб у навчанні працівників в розрізі спеціальностей та професій; вибір форм і методів професійного розвитку персоналу; вибір програмно-методичного та матеріально-технічного забезпечення процесу навчання як важливої умови його якості; фінансове забезпечення всіх видів навчання в потрібній кількості.

Навчання персоналу дозволяє вирішувати основні завдання як в інтересах організації – підвищення ефективності і якості праці, так і в інтересах людини – підвищується рівень життя, створюється можливість для реалізації своїх здібностей. Працівник стає конкурентоспроможним на ринку праці.

Отже, на сучасному етапі першочерговими для організації постають завдання забезпечення підготовки конкурентоспроможного персоналу. Його важливими якостями стають гнучкість, мобільність, професійна підготовка і високий культурно-технічний рівень, вміння швидко поповнювати свій багаж знань. Керівництво, служба персоналу організації мають у своєму розпорядженні широкий арсенал форм, методів і засобів навчання працівників, вибір яких залежить від стратегічних завдань розвитку персоналу, розуміння змісту цього процесу, ефективності використання його складових.

Ключові слова: підприємство, навчання, підготовка та перепідготовка персоналу, підвищення кваліфікації, ротація, стажування.

ПРОФЕСИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ ПЕРСОНАЛА КАК ПРЕДПОСЫЛКА ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА

**Зленко А.Н.,
Мірошніченко Д.А.**

В статье раскрывается роль и обосновывается необходимость профессионального развития и обучения персонала, а также осуществляется анализ основных направлений и форм профессионального обучения и повышения квалификации персонала.

Предметом исследования является профессиональное обучение персонала.

Цель написания статьи заключается в раскрытии основных направлений, форм и методов профессионального развития персонала, организации обучения персонала.

Результаты работы могут найти практическое использование на любом предприятии, организации или учреждении, где руководство заботится о профессиональной подготовке персонала, учитывая как интересы предприятия в быстром заполнении вакантных мест, экономии расходов, связанных с подготовкой работников, так и интересы работников – получить полноценную профессиональную подготовку.